

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Quibusdam præmissis, sententia affirmativa ut vera eligitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

potentia executiva. Quare D. Thomas loco citato de verit. in fine corporis articuli ait: Actus potentie presupponit actum providentia sicut dirigens: unde in providentia non includitur potentia executiva. Id magis constat ex dicendis de voluntate. Id magis constat ex dicendis de voluntate. Id magis constat ex dicendis de voluntate.

Quare D. Thomas hic art. 3. an Deus immediate omnibus rebus provideat? Et respondet quod ad providentiam duo pertinent, scilicet ordinis rerum providarum in finem, & executionis ordinis, quae gubernatio dicitur. Et subdit quod quantum ad primum, Deus immediate omnibus praevidet, cum in suo intellectu habitationes omnium rerum etiam minima non verò quantum ad secundum, sed inchoata gubernat per superiora; non propter defectum suae virtutis, sed propter abundantiam suae bonitatis, ut dignitatem causalitatis cum creaturis communicet.

Id magis explicat & confirmat 3. contra Gent. cap. 77. ex differentia quae est inter Dei providentiam, quatenus ordinat, & eandem, quatenus exequitur eundem ordinem; primum enim (operatur) fit per virtutem cognoscitivam, secundum per virtutem operativam: haec autem ita se habent, quod tantum perfectior est ordinatio, quantum perfectior virtus cognoscitiva, & quanto magis ad minima descendit: minorum autem executio concedit inferiorum virtutem effectui proportionatam: in Deo verò quantum ad utrumque summa perfectio est, in eo enim est perfectissima sapientia ad ordinandum, & perfectissima virtus ad operandum: oportet igitur quod ipsae sapientiam omnium ordines disponat etiam minorum, exequatur verò minima, sive infima, per alias inferiores virtutes, per quas ipse operatur, sicut virtus universalis & altior, per inferiores & particularem virtutem: Ergo convenientissimum est, quod Deus res per seipsum disponat & ordinet, aliam tamen dispositionem per causas inferiores exequatur, & quibusdam utatur creaturis, ut alias regat & gubernet. Unde substantiis intellectualibus utitur in gubernatione rerum corporalium, & inter substantias corporales, inferiora haec & subalternaria, reguntur per corpora caelestia; homo verò, quia medium tenet inter creaturas merè spirituales & corporales, ut spirituales & cognoscitivus, subjicitur Angelis quibus illuminatur; ut corporeus verò, & in actionibus corporeis subditur corporibus caelestibus, & ab eorum influentiis dependet; quatenus verò liber, & agens voluntarium, ac sui ipsius dominus, nulli rei creatae subjicitur, sed solum Deo, cujus providentiae ejus motus voluntatis & liberi immediatè subduntur, ut docet S. Thomas 3. contra Gent cap 90.

Nec solum in ordine naturae Deus regit creaturas inferiores per superiores, sed etiam in ordine gratiae; quod ex duplici capite provenit. Primum ex ipsa Dei providentia, quae ut perfectissima est, convenientissimum etiam ordinem rebus tribuit, sic autem res convenientissimè ordinantur, quando perfectio unius cedit in bonum imperfectioris, & excessus illius quae perfectior est, redundat in utilitatem ejus quae minus est perfecta. Perfectio divina providentia (in-

quit D. Thomas) requirit ut excessum aliquarum rerum supra alias, ad ordinem convenientem reducat: hoc autem fit, cum ex superabundantia aliquorum magis habentibus, provenit aliquod bonum minus habentibus. Secundò id provenit ex ipsa perfectione rerum, cum enim bonum sit sui diffusivum, ex Dionysio 4. de divinis nominibus, quò est res aliqua melior, eò est magis diffusiva sui. Item quò res aliqua est melior & perfectior, eò est Deo similior: Deus autem totus est sui diffusivus: Ergo quantum aliqua agentia magis in participatione divinae bonitatis constituntur, tantò magis perfectiones suas nituntur in alios transfundere, quantum possibile est. Unde Beatus Petrus monet eos qui divinam bonitatem per gratiam participant, ut eam in alios, quantum fieri potest, transfundant: Vnusquisque (inquit) sicut accipit gratiam, in alterutrum illam administrans, sicut boni dispensatores multiformis gratiae Dei. Ex quo inferit D. Thomas infra quæst. 106. art. 4. quod Sancti Angeli qui sunt in plenissima participatione divinae bonitatis, quidquid à Deo percipiunt, subjectis impertiuntur. Ex hoc etiam constat, quod iuxta ordinem gratiae, Christus Dominus, ut Deo propinquior (cum Deus sit) in totum ordinem illum influit, neque enim aliquis participat gratiam aliquam, quam ex ejus meritis non possideat; & sancti quò Christo sive Deo sunt propinquiores, ut Beatissima Virgo, Apostoli, fundatores Ordinum, &c. eò magis influunt in alios.

quit D. Thomas) requirit ut excessum aliquarum rerum supra alias, ad ordinem convenientem reducat: hoc autem fit, cum ex superabundantia aliquorum magis habentibus, provenit aliquod bonum minus habentibus. Secundò id provenit ex ipsa perfectione rerum, cum enim bonum sit sui diffusivum, ex Dionysio 4. de divinis nominibus, quò est res aliqua melior, eò est magis diffusiva sui. Item quò res aliqua est melior & perfectior, eò est Deo similior: Deus autem totus est sui diffusivus: Ergo quantum aliqua agentia magis in participatione divinae bonitatis constituntur, tantò magis perfectiones suas nituntur in alios transfundere, quantum possibile est. Unde Beatus Petrus monet eos qui divinam bonitatem per gratiam participant, ut eam in alios, quantum fieri potest, transfundant: Vnusquisque (inquit) sicut accipit gratiam, in alterutrum illam administrans, sicut boni dispensatores multiformis gratiae Dei. Ex quo inferit D. Thomas infra quæst. 106. art. 4. quod Sancti Angeli qui sunt in plenissima participatione divinae bonitatis, quidquid à Deo percipiunt, subjectis impertiuntur. Ex hoc etiam constat, quod iuxta ordinem gratiae, Christus Dominus, ut Deo propinquior (cum Deus sit) in totum ordinem illum influit, neque enim aliquis participat gratiam aliquam, quam ex ejus meritis non possideat; & sancti quò Christo sive Deo sunt propinquiores, ut Beatissima Virgo, Apostoli, fundatores Ordinum, &c. eò magis influunt in alios.

ARTICULUS III.

An Deus suà infinità Providentià, omnes nostras bonas operationes ab aeterno prædefiniat, & prædeterminet?

§. I.

Quibusdam præmissis, sententia affirmativa ut vera eligitur.

Notandum primò, duplex solere distingui decretum à Theologis, unum positivum, quo Deus vult positivè aliquid esse, & aliud permissivum, quo sinit, vel permittit aliquid fieri. Ut enim dicit Augustinus in Enchirid. cap. 95. Non fit aliquid, nisi omnipotens fieri velit, vel sinendo ut fiat, vel ipse faciendo. De hoc secundo decreto non loquimur in præsentia, quia non agimus hic de actibus malis & peccaminosis, quos Deus solum permittit, sed de bonis operibus, quae positivè vult, & decernit, ac per scientiam approbationis cognoscit.

Notandum secundò, quòd quando quæritur, an divina providentia actus liberos voluntatis creatae prædefiniat, & prædeterminet? particula præ duplicem potest importare, vel designare prioritatem. Unam durationis & temporis: alteram naturae, seu causalitatis. De prima, nulla est difficultas, vel controversia: constat enim, ab aeterno, & ante omnia tempora, dispositionem de rebus faciendis fuisse in mente divina. Nam elegit nos ante mundi constitutionem, ut ait Ait Apostolus: & ante saecula decrevit, qualiter per saecula disposuit, inquit Gregorius in moralibus. Tota ergo controversia devolvitur ad secundum genus prioritatis, an scilicet dentur in Deo decreta, quae prioritatem naturae & causalitatis

in Bibli

Antecedant futuritionem consensûs, & determinationis nostræ voluntatis; vel illam supponant ut à Deo prævisam per scientiam mediam? Cujus difficultatis resolutio pendet ex principiis supra statutis, impugnando scientiam mediam, & divinorum decretorum efficaciam demonstrando. Unde

99. Dico, Deum suâ infinitâ providentiâ præordinare, prædefinire, seu prædeterminare omnes actus bonos & honestos quos voluntas creata in tempore elicitura est: non solum quantum ad illorum substantiam, sed etiam quantum ad modum libertatis & contingentia in eis inclusum. Est contra defensores scientiæ mediæ, qui (ut supra vidimus) tales prædefinitiones & prædeterminationes æternas & efficaces rejiciunt, & sola decreta indifferentia & conditionata, consensum & determinationem liberi arbitrii expectantia, in Deo agnoscunt. Vel si admittant decreta determinata & absoluta, volunt ea esse subordinata scientiæ mediæ, & supponere prævisionem futuri consensûs, saltem sub conditione quod homo ponatur in his vel illis circumstantiis & occasionibus.

100. Nostram tamen conclusionem docent non solum omnes Thomista, sed etiam plures antiquioribus & recentioribus Theologis, quorum longum catalogum conscribunt Salmanticensis hic disp. 10. dub. 3. & Alvarez lib. 1. responsionum cap. 1. Imò Henricus Henriques celebris scriptor Societatis, libro ultimo de fine hominis, cap. 4. num. 2. in textu fatetur hanc ante Molinam fuisse concordem & unanimum Theologorum sententiam. Rectè (inquit) consors Theologorum sententia docet, Deum habere prædeterminationem bonorum efficacem, ex providentiâ perfectâ ab æterno, in qua, & per quam, tanquam per rationem, certò omnia sciat. Et cap. 5. allegat pro hac sententiâ plusquam viginti Doctores, tam ex antiquis, quam ex modernis. Et ibidè addit, Non est ita difficile conciliare libertatem hominis cum tali prædeterminatione, ut quidam Relentiores putant. Subscribit Azorius, & quod olim de Cicerone Augustinus dixit, junioribus suæ Societatis Theologis attribuit: ait enim lib. 4. instit. Moral. cap. 22. quæst. 21. Pauci juniores Theologi, ut voluntatem nostram liberam faciant, faciunt sacrilegam, dum negant Deum opera nostra bona præfinire.

§. II.

Quædam Scripturæ testimonia breviter exponantur.

PLura Scripturæ loca supra disp. 5. retulimus, ad divinorum decretorum efficaciam demonstrandam, quæ etiam æternas divinæ providentiæ prædefinitiones apertè declarant. Ut tamen hæc veritas, quæ est unum ex præcipuis doctrinæ Thomistica fundamentis, magis elucidetur, & firmitus stabiliat, alia Scripturæ testimonia breviter hic exponenda sunt.

101. Primum sumitur ex Apostolo ad Ephes. 1. dicente: Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ. Quibus verbis in primis rejicit decreta indifferentia & conditionata, consensum, & determinationem voluntatis creatæ expectantia: nam ut ibidem observat S. Thomas, Apostolus non dicit quod Deus operatur omnia secundum voluntatem, ne credas quod sit irrationabilis, sed secundum consilium voluntatis suæ: id est secundum voluntatem suam, quæ est ex ratione; non secundum

A quod ratio importat discursum, sed secundum quod designat certam & deliberatam voluntatem. Constat autem quod nomine certæ & deliberatæ voluntatis, non intelligitur voluntas conditionalis & inefficax, quæ Deus decernat se influentem in actus voluntatis creatæ, si ipsa voluntas nata hæc voluntas non est certa, sed potius incerta & indeterminata; si quidem ex vi voluntatis non habet Deus potius concurrere, quam non concurrere; sed sicut concurreret, si voluntas creata vellet, ita non concurreret, si voluntas creata non vellet. Ergo, &c.

Secundò per hæc Apostoli verba, excluduntur alia decreta absoluta & determinata, prævisionem futuri consensûs supponentia, prævisionem in Deo fingunt defensores scientiæ mediæ: nam si Deus nihil circa nostros actus liberos determinatè statueret, nisi suppositâ præscientiâ futuri consensûs voluntatis nostræ, non operatur omnia secundum consilium voluntatis nostræ, sed potius secundum præscientiam consensûs & deliberationis voluntatis nostræ. Unde Auzias libri Hypognosticon rectè notavit, Paulum non dixisse quod Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis humane (sive absolute, sive sub conditione prævisum) sed secundum consilium voluntatis suæ: quia ad hanc solum respexit, ut de operationibus creatis in tempore facientis disponderet.

C Secundum testimonium habetur cap. 2. ejusdem Epistolæ ad Ephesios, ubi dicitur: Ipsi enim sumus sacra, creati in Christo Iesu in operibus bonis, quæ preparavit Deus ut in illis ambulemus. Circa quem locum duo etiam notanda sunt. Primum est, quod fideles dicuntur creati in operibus bonis, quia sicut creatio non præsupponit subjæctum, sed facit; ita voluntas divina præparans bona opera, non præsupponit consensum voluntatis nostræ, sed illum per suam gratiam efficit. Secundum, quod dicitur bona opera à Deo preparata: id est prædefinita, prædefinita, seu prædeterminata, juxta significationem textûs Græci, ubi habetur verbum προεπιτείνω, quod significat prædefinire, præstatuere, & prædeterminare. Unde D. Athanasius explicans hæc verba Apostoli, hanc præparationem, prædefinitionem appellat. Et S. Prosper resp. 14 ad capita Gallorum: Eides (inquit) & charitatis opera, atque in ejus usque ad finem perseverantia, quia homini per Dei gratiam conferuntur, rectè & ista; & quæ eis retribuenda sunt, prædefinita dicuntur ex autoritate Apostoli dicentis, creati in operibus bonis quæ preparavit Deus, &c. Quod desumpsit ex Augustino lib. de prædest. SS. cap. 10. & ex illis postea S. Fulgentius, qui lib. 1. ad Monimum ait: Deus hoc gratiâ justificationis tribuit præparatum, quod in æterna prædestinatione præparaverat tribuendum.

E His Apostoli testimoniis addi potest illud in Ecclesiastico 33. Quare dies diem superat, & annus annum à Sole? A Domini scientia separati sunt, factò Sole, & præceptum custodiente, per Dei scientiam dividuntur, & immutavit tempora, & defestos ipsorum, & ex ipsis exaltavit, & magnificavit Deus. Quæ analogiâ dierum & annorum intelligi putat Augustinus discretionem iustorum à peccatoribus, & prædestinatorum à reprobis, factam ex dispositione & prædefinitione divina: sicut enim dies diem superat, cum aliis aliis sit lucidior, placidior, salubrior, festior, imò etiam festivior & sanctior, quam